

УДК 658.14/17

ОСОБЛИВОСТІ ВИБОРУ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ЗА ПАРАМЕТРОМ ЦІЛЬОВОГО СПРЯМУВАННЯ

Заярна Н.М., Пелех С.В.

Львівський торговельно-економічний університет

Висвітлено зміст поняття «економічна діагностика». Представлено теоретичне обґрунтування економічної діагностики як функціонального елемента управління виробничо-господарською діяльністю підприємства. Розглянуто сучасні підходи до здійснення економічної діагностики, що знайшли своє відображення в таких її різновидах як етіологічна та симптоматична діагностики. Запропоновано модель вибору типу діагностичної системи за параметром цільового спрямування, а саме: необхідністю діагностування результатів здійснення фінансово-господарської діяльності або визначення перспектив ведення діяльності в майбутньому.

Ключові слова: діагностика, економічна діагностика, управлінське рішення, етіологічна діагностика, симптоматична діагностика, цільові орієнтири.

Постановка проблеми. Забезпечення успішного розвитку підприємств та збільшення їх економічних вигод вимагає здійснення постійного моніторингу за результатами діяльності. У цьому аспекті зростає роль діагностики як передумови формування висновків та розробки стратегічних програм підприємства. Результати діагностики являють собою підґрунття для виявлення чинників впливу на показники діяльності підприємства та прийняття управлінських рішень. Важливість діагностики та її результатів проявляється у тому, що фінансові менеджери повинні швидко реагувати на будь-які зміни внутрішнього та зовнішнього середовища і приймати ефективні рішення. Окрім цього, без

уявлення про об'єкт дослідження (підприємства) існує значна маса загроз для його подальшого розвитку. Відтак не викликає сумнівів, що саме за результатами діагностичних процесів для господарюючого суб'єкта з'являється реальна можливість виявлення симптомів кризи та розробки напрямів її подолання.

Аналіз останніх джерел та публікацій. Активно займатися проблемою діагностики фінансово-економічного стану підприємства почали в 70-80-х роках ХХ ст. Питанням економічної діагностики в процесі управління підприємницькою діяльністю надають увагу чимало вітчизняних та зарубіжних науковців, серед яких: А.О. Азарова, Е. Альтман, О.О. Бакунов та А.Ю. Беліков,

Т.А. Городня, Г.В. Давидова, Т.О. Загор, Т.М. Ковальчук, О.С. Мельникова, О.В. Мороз, В.Я. Нусінов, Л.М. Саприкіна, Т.В. Семеняка, О.В. Сергеева, Г.І. Скиба та О.А. Сметанюк, О.О. Терещенко та інші. Разом з тим, незважаючи на значну увагу науковців до окресленої проблеми, види, підходи, методичний інструментарій економічної діагностики підприємницької діяльності потребує постійного удосконалення, адже динамічні зміни мезо-, мезо- та мікросередовища вимагають усування сучасних підходів щодо її проведення.

Постановка задачі. Мета статті – теоретичне обґрунтування економічної діагностики як функціонального елемента управління виробничо-господарською діяльністю підприємства, представлення сучасних підходів до здійснення економічної діагностики, що знайшли своє відображення в таких її різновидах як етіологічна та симптоматична діагностика.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасних умовах розвитку економічних процесів ефективно управління підприємством не може здійснюватись без результативної та якісної інформаційної бази. З метою забезпечення підприємств такою інформаційною системою необхідно проводити низку діагностичних процедур. Відтак, діагностика виступає необхідною складовою управлінської системи будь-якого підприємства.

Термін «діагностика» має медичне походження. У медичній літературі «діагноз» трактується як висновок щодо стану здоров'я досліджуваного об'єкта, який береться за основу при визначенні методики лікування хворого. Перекласти із грецької мови термін «діагностика» можна як здатність визначати. У «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» [4, с. 225] термін «діагностика» трактується як: розділ медицини, у якому вивчаються та ґрунтовно тлумачаться прояви та особливості хвороб, методи і принципи дослідження організму з метою правильного та обґрунтованого встановлення діагнозу; синонім поняття «діагностування»; комплексна перевірка принципів та особливостей функціонування різного роду систем з метою знаходження несправностей у функціонуванні обладнання або обчислювальної системи в цілому.

У сучасній економічній літературі термін діагностика має безліч трактувань. Наприклад, у «Економічній енциклопедії» [8, с. 353] діагностика розглядається як масив наукових досліджень, за допомогою яких вдається виокремити цілі діяльності підприємства, установи чи організації, методи щодо досягнення поставлених цілей та відстежити набуті в процесі діяльності недоліки. Найбільш точно, влучне та змістовне визначення діагностики подають у своїй праці автори О.Є. Кузьмін та О.Г. Мельник [10, с. 9], розглядаючи економічну діагностику підприємства як процес оцінювання, аналізування та ідентифікування тенденцій розвитку та стану окремих сфер діяльності підприємства або його діяльності в цілому за допомогою системи бізнес-індикаторів з метою нагромадження необхідної інформаційної бази щодо прийняття раціональних управлінських рішень для спрямування їх дії на усунення недоліків в роботі підприємства та знаходження сильних сторін організації. Погляди низки авторів на сутність поняття «економічна діагностика

підприємства» з урахуванням переваг та недоліків кожного твердження наведено у таблиці 1.

Серед їх числа є автори, котрі розглядають співвідношення між поняттями «діагностики» та «аналізу» і вважають, що поняття «аналізу» є ширшим за «діагностику» або розглядають їх як різні етапи управлінського процесу. Так, наприклад, Дж.К. Лафт ототожнює діагностику з аналізом, стверджуючи що діагностика – це вид аналізу, який застосовується щодо основних показників діяльності організації з метою встановлення причин відхилень та проблем у функціонуванні досліджуваного об'єкта [12, с. 17]. В.А. Верба [5, с. 27] також вважає, що економічна діагностика підприємства є однією із складових економічного аналізу. У напрацюванні І.Г. Сокиринської [18, с. 148] економічна діагностика розглядається як етап управлінського процесу, що здійснюється після економічного аналізу. Проведене аналізування літературних джерел дає змогу стверджувати, що у деяких доробках вчених щодо дослідження сутності економічної діагностики відсутнє чітке розмежування між поняттями аналізу та діагностики, що є хибним твердженням, адже поняття економічної діагностики є за своїм економічним змістом значно ширшим.

Також, слід зазначити, що за результатом огляду економічної літератури та проаналізувавши досвід економістів-практиків, є підстави стверджувати, наступне: для управління розвитком діяльності господарюючих суб'єктів застосовуються такі традиційні види діагностичних систем, як економічна діагностика, фінансова діагностика, діагностика фінансово-господарської діяльності підприємства, бізнес-діагностика, діагностика банкрутства, експрес-діагностика, фундаментальна діагностика, економіко-фінансова діагностика. Зрозуміло, що кожен різновид відрізняється глибиною, масштабністю проведеного дослідження виходячі із цілей, завдань, підходів та методичного інструментарію.

Проте, для стратегічного управління підприємницької діяльності, на нашу думку, обмеження певними традиційними видами економічної діагностики не дасть повного об'єктивного уявлення про стан розвитку підприємства. Так, комплексну класифікацію систем економічної діагностики підприємства подано у науковій праці О.Г. Мельник [15, с. 19-21]. За однією із класифікаційних ознак – вхідною базою – автор виокремлює етіологічну та симптоматичну діагностику.

Здійснивши попередні дослідження літератури, можна стверджувати, що у сучасних доробках вчених немає достатньої інформації щодо методики побудови систем етіологічної діагностики. Цей різновид діагностики не досліджується належним чином і в більшості наукових праць представлено лише певні теоретичні аспекти етіологічної діагностики, а у деяких працях взагалі відсутнє виокремлення цієї діагностики за класифікаційними ознаками. Проте, на нашу думку, сучасні особливості ведення бізнесу актуалізують потребу застосування в практиці управління діяльністю нових діагностичних підходів, тому вважаємо за потрібне приділити більше уваги саме етіологічній і симптоматичній діагностикам.

Термін «етіологічна діагностика» походить від поняття «етіологія» (в перекладі з грецько-

Таблиця 1

Трактування сутності поняття «економічна діагностика»

№ з/п	Автори та джерела	Трактування поняття	Аналізування поняття
1	2	3	4
1.	Ковальчук Т.М. Діагностичний аналіз в системі управління підприємством: методологія та методика / Т.М.Ковальчук//Економіка АПК. – 2005. – № 2. – С. 59-63.	Діагностика – один із методів визначення специфічних ознак відхилень від запланованого розвитку процесів економічного характеру шляхом співставлення із низкою ознак, властивих для такого типу негативних змін [9, с. 60].	Враховуючи комплексний підхід до трактування сутності поняття «діагностика», варто зазначити, що окрім ідентифікування характерних особливостей відхилень, діагностичні процедури включають також аналізування та оцінку їх впливу, а також передбачають надання інформаційних даних вищій ланці управління для прийняття зважених та управлінських рішень. Також система діагностики може бути спрямована на визначення перспектив та прогнозування ускладнень в роботі підприємства.
2.	Сокиринська І.Г. Концепція економічної діагностики та її роль в управлінні підприємством / І.Г. Сокиринська // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2002. – № 1 (14). – С. 147-151.	Діагностика – структурний етап управлінського процесу, реалізація якого повинна відбуватись після етапу аналізу, що обумовлено базуванням діагностики на аналітичних даних та виокремленням під час аналізування симптомів, що не здатні самостійно виокремити причину та наслідок [18, с. 148].	Варто зазначити, що економічна діагностика охоплює процес аналізування, що не передує їй, а є структурним елементом. Також доречно зазначити, що симптоми, виокремлені в процесі здійснення діагностики і є наслідковими ознаками, сформованими під впливом певної причини чи їх низки.
3.	Лафта Дж.К. Управленческие решения: Учебное пособие / Дж.К. Лафта. – М.: ООО фирма «Благовест-В», 2004. – 304 с.	Діагностика – це вид аналізу, котрий застосовується щодо основних показників діяльності організації з метою встановлення причин відхилень та проблем у функціонуванні досліджуваного об'єкта [12, с. 17].	Окрім аналізування діагностичним процедурам притаманні також завдання із оцінювання та ідентифікування, а також діагностика передбачає також збір та надання інформації управлінському апарату для продукування ними зважених дій.
4.	Матвеева С. Діагностика підприємства і її моделі / С. Матвеева // Проблемы теории и практики управления. – 2006. – № 2. – С. 112-118.	Діагностика підприємницької діяльності – це органічна система наукових та прикладних засад, що спрямована на дослідження економічних процесів, виокремлення сильних та слабких елементів функціонування підприємницької структури, знаходження способів покращення стану, що притаманний об'єкту діагностування. Економічному діагностичному процесу характерно виокремлення характеру відхилень адекватного протікання економічних процесів шляхом врахування властивих ознак, притаманних конкретному відхиленню [14, с. 112].	Варто зауважити, що економічна діагностика, залежно від її різновиду, спроможна також спрямовуватись на дослідження можливостей та загроз здійснення підприємницької діяльності або її елементів, що можуть виникати у майбутніх періодах.
5.	Антикризисное управление: учеб. / [Э.М. Коротков, А.А. Беляев, Д.В. Валовой, Н.И. Глазунова, М.Р. Ефимова] ; ред. Э.М. Коротков. – М.: ИНФРАМ, 2003. – 431 с.	Діагностика – економічна процедура із пошуку у управлінського процесу «вузьких місць» та «слабких сторін» шляхом реалізації на підприємстві низки взаємопов'язаних дослідницьких дій із дефініції їх стану [1, с. 146]	Система діагностичних процедур передбачає не тільки пошук «вузьких місць» та «слабких сторін», а й продукування на підприємстві розвитку позитивних перетворень. Також діагностика може направлятись на передбачення майбутнього стану розвитку подій в організації. Окрім цього, варто зазначити, що діагностика охоплює не лише процедуру дефініції (тобто ідентифікування), а й аналізування та оцінювання зазначених вище процесів.
6.	Мельникова О.С. Організаційно-аналітичне забезпечення економічної діагностики діяльності комунальних підприємств водопостачання: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.04 / О.С. Мельникова; Харківський національна академія миського господарства. – Харків, 2010. – 21 с.	Діагностика – один із сучасних способів дослідження, метою якого є комплексне оцінювання стану підприємницької структури для виокремлення та побудови дієздатного механізму покращення параметрів ефективності ведення діяльності, базуючись на отриманих результатах [16, с. 6].	Здійснення на підприємстві економічної діагностики окрім оцінювання передбачає також аналізування та ідентифікування стану та параметрів ведення господарської діяльності або її елементів.

№ з/п	Автори та джерела	Трактування поняття	Аналізування поняття
1	2	3	4
7.	Лук'янова В.В. Сучасний стан теоретичних основ діагностики діяльності підприємства / В.В. Лук'янова // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2009. – № 3, Т. 1. – С. 52-58.	Діагностика – процес визначення та виокремлення на основі встановлених ознак (пріоритетних показників оцінювання, вивчення певних результатів, неповних інформаційних даних) проблем у діяльності об'єкта з метою оцінювання тенденцій, виокремлення можливих перспектив подальшого функціонування та аналізування варіантів оптимальної ліквідації встановлених проблем [13, с. 54].	Економічна діагностика спрямовується не лише на визначення та виокремлення на основі економічних показників проблем чи перспектив в діяльності об'єкта, а також і на аналізування, що є важливим елементом діагностики.
8.	Верба В.А. Організація консалтингової діяльності: навч. посіб. / В.А. Верба, Т.І. Решетняк. – К.: КНЕУ, 2000. – 242 с.	Діагностика – сукупність дій для комплексного та глибинного аналізу недоліків та «вузьких місць», знаходження чинників впливу, збір достатньої кількості інформаційних даних для обговорення та затвердження управлінських рішень та виявлення взаємовідношення між недоліками, цільовими спрямуваннями та кінцевою ефективністю роботи організації [5, с. 27].	По-перше, діагностика передбачає не лише аналізування, а й оцінювання та ідентифікування; по-друге, діагностичні процедури застосовують не тільки для знаходження недоліків та «вузьких місць», а також для прогнозування тенденцій функціонування підприємства в майбутньому, як позитивних, так і негативних.

го – «причина» і «наука»), під яким розуміють розділ медицини, що займається дослідженням різноманітних причин (першоджерел) виникнення захворювань. В медичній літературі поняття «етиологія» часто є аналогом поняттю «причини» певного захворювання. Аналізування фахових медичних праць дозволяє нам стверджувати, що у процесі лікування живих організмів поняття етіологічної діагностики нерозривно пов'язане з основними складовими цього процесу: етіологією (причиною), патогенезом (особливостями перебігу захворювання) та симптомом (наслідком).

Протилежною за своїм економічним змістом є симптоматична діагностика, котра у працях сучасних авторів аналізується поряд із етіологічною та при наведенні типології діагностичних систем розглядається за однією класифікаційною ознакою. Тому при аналізуванні етіологічної діагностики варто б було розглядати також симптоматичну діагностику для наведення відмінностей цих двох різновидів діагностичних систем (для протиставлення).

Так, наприклад, О.Г. Мельник [15, с. 20] стверджує, що під етіологічною діагностикою слід розуміти систему діагностики (тобто оцінювання, аналізування та ідентифікування), основою якої є причинно-наслідкові зв'язки та котра націлена на визначення ключових чинників середовища функціонування підприємства і встановлення їх впливу на функціонування об'єкта дослідження в майбутньому. Цей різновид діагностики, на думку автора, діагностує досліджуваний об'єкт за підходом: від причин виникнення до симптомів, спричинених цими причинами. Симптоматичну діагностику, на відміну від етіологічної, автор розглядає як систему діагностики, що першочергово досліджує результати діяльності організації з подальшим виявленням факторів, що спричинили такий розвиток подій.

У напрацюванні Т.А. Городньої та Н.В. Білушак автори пропонують вважати, що: «етиологічна діа-

гностика – це система аналізу економічної діяльності підприємства, що побудована за принципом зосередження основної уваги дослідника на встановленні зв'язків між подіями внутрішнього та зовнішнього середовища господарювання. Така система діагностики дає змогу передбачати розвиток позитивних чи негативних процесів на підприємстві. Симптоматична діагностика – це система аналізу, що фіксує різні вияви певних чинників, а потім досліджує їхні зв'язки» [6, с. 338].

А.П. Гречан, Н.Й. Радіонова [7] розуміють під етіологічною діагностикою систему лише аналізу економічних результатів діяльності досліджуваного підприємства, котра базується на першочерговому дослідженні причин з наступним встановленням симптомів, тобто основою побудови такої системи є виокремлення причинно-наслідкових зв'язків між внутрішніми та зовнішніми чинниками середовища функціонування організації. Під симптоматичною діагностикою автори розуміють також сукупність процедур аналізу, котра розглядає конструктивні чи деструктивні зміни у функціонуванні аналізованого підприємства з подальшим дослідженням причинно-наслідкових зв'язків, що стали основою таких зрушень.

П.А. Фісуненко та Н.С. Звагольська під етіологічною діагностикою підприємницької діяльності розуміють: «систему аналізу економічної діяльності підприємства, що побудована за принципом «від причини до симптому», тобто за принципом зосередження основної уваги дослідника на встановленні причинно-наслідкових зв'язків між подіями внутрішнього та зовнішнього середовища господарювання. Така система діагностики дає змогу передбачати розвиток позитивних чи, навпаки, деструктивних процесів на підприємстві» [19].

Шахін Анвер Оглі Омаров стверджує, що: «етиологічні діагностичні процедури дозволяють встановити причинно-наслідкові зв'язки між змінами параметрів-характеристик внутрішнього

та зовнішнього середовищ та формуванням позитивних чи деструктивних зрушень соціально-економічного стану підприємства, тобто діагностичне дослідження спрямовано на встановлення правил переходу від причини до симптому. Це дозволяє прогнозувати подальший розвиток бажаних чи навпаки негативних процесів на підприємстві і залежно від результатів прогнозу приймати відповідні управлінські рішення щодо удосконалення бізнес процесів функціонуючого об'єкта» [17].

Проаналізувавши погляди науковців на зміст поняття «етіологічної діагностики», можна зробити висновок, що різні автори надають однакового значення поняттю етіологічної діагностики як економічному явищу, проте відмінного за його місцем та обсягом охоплення в економічному процесі. Саме цим обумовлена необхідність прийняття правильного рішення щодо вибору найбільш прийнятної типу діагностичної системи, враховуючи пріоритетну ціль здійснення діагностичних процедур, модель якого представлено на рис. 1.

Так, якщо основною ціллю є необхідність діагностування результатів здійснення фінансово-господарської діяльності, то потрібно застосовувати симптоматичну систему діагностики. Якщо ж основною ціллю є визначення перспектив ведення діяльності в майбутньому за допомогою опрацювання інформаційного масиву щодо факторів, які впливають на досліджуваний об'єкт, з подальшим визначенням величини їх впливу за допомогою низки індикаторів та моделювання на основі отриманих даних тенденцій розвитку господарської діяльності в майбутньому, то необхідно застосовувати етіологічну систему діагностики.

Узагальнення поглядів науковців на сутність поняття етіологічної діагностики в розрізі поняття економічної діагностики підприємства дає змогу стверджувати, що етіологічна діагностика діяльності підприємства – це процес оцінювання, аналізування та виокремлення тенденцій розвитку окремих сфер діяльності або підприємства загалом, котрий здійснюється за першочерговим визначенням основних факторів, що впливають або можуть впливати на діяльність суб'єкта господарювання, з наступним ідентифікуванням та прогнозуванням спричинених їх дією наслідків. Цей різновид економічної діагностики діяльності підприємства націлений, зазвичай, на встановлення майбутнього стану підприємства та є основою для прийняття зважених управлінських рішень щодо уникнення негативних наслідків або, навпаки, стимулювання конструктивних змін.

На відміну від етіологічної діагностики підприємства, діагностика симптоматична є процесом оцінювання, аналізування та виокремлення стану його окремих сфер діяльності

або підприємства в цілому, котрий здійснюється за принципом першочергового визначення наслідків (результатів діяльності підприємства) з наступним виокремленням основних факторів, які стали причиною такого розвитку подій на підприємстві. Симптоматична діагностична система ґрунтується на комплексному дослідженні результатів дії множини факторів та обґрунтованій класифікації цих проявів для полегшення процесу прийняття зважених управлінських рішень на підприємстві. Під час використання такого типу діагностичного дослідження основна увага приділяється вивченню симптомів, котрі в результаті аналізу розподіляються на позитивні та негативні, утворюючи при цьому відповідні сукупності симптомів, що можуть застосовуватись для зміни природного стану підприємства та досягнення позитивних чи деструктивних результатів у діяльності досліджуваного об'єкта. Наступний етап симптоматичної діагностики ґрунтується на виявленні основних причин, що стали або можуть стати основою такого перебігу подій.

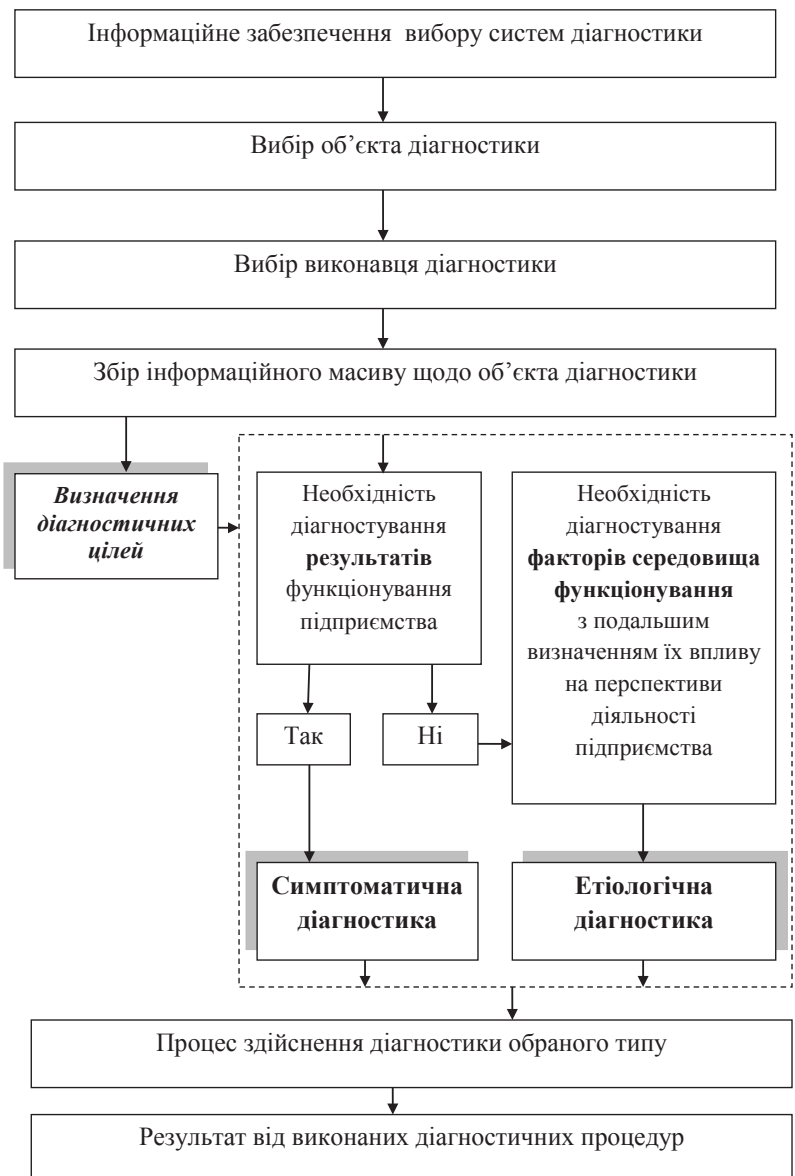

Рис. 1. Модель вибору типу діагностичної системи за параметром цільового спрямування

Висновки. Застосування на сучасних підприємствах етіологічної та симптоматичної систем діагностики у поєднанні дозволять управлінцям створити якісну інформаційну базу причин і наслідків та відслідковувати у подальшій діяльності їх перші прояви, маючи змогу при цьому конструктивно відреагувати на очікувані зміни в підприємницькій діяльності і трансформувати хід розвитку необхідних елементів у потрібному

напрямі. Проте, незважаючи на значну увагу науковців до економічної діагностики, етіологічна діагностика підприємницької діяльності є недостатньо дослідженою, її категоріально-понятійний апарат є маловідомим, авторським надбанням за цією тематикою притаманна фрагментарність, що формує завади у застосуванні етіологічної діагностики на практиці та формуванню завершених методичних засад.

Список літератури:

1. Антикризисное управление: учеб. / [Э.М. Коротков, А.А. Беляев, Д.В. Валовой, Н.И. Глазунова, М.Р. Ефимова] ; ред. Э.М. Коротков. – М.: ИНФРАМ, 2003. – 431 с.
2. Батченко Л.В. Методика системної діагностики впливу стану зовнішньої торгівлі на зміну рівня економічного суверенітету України / Л.В. Батченко, О.О. Ашурков, О.Г. Ткаченко; НАН України, Ін-т економікоправових досліджень. – Донецьк: Юго-Восток, 2012. – 77 с.
3. Батченко Л.В. Механізм управління експортно-імпортними операціями підприємства / Л.В. Батченко, К.Є. Мойсеєнко, Ю.І. Константинова // Сучасні проблеми державного управління різним сферами і галузями економіки: зб. наук. пр. ДонДУУ. – Донецьк: ДонДУУ, 2013. – Т. XIV. – Державне управління; вип. 257. – С. 27-40.
4. Великий тлумачний словник української мови / [уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел]. – К.: Ірпін, ВТФ «Перун», 2002. – 1440 с.
5. Верба В.А. Організація консалтингової діяльності: навч. посіб. / В.А. Верба, Т.І. Решетняк. – К.: КНЕУ, 2000. – 242 с.
6. Городня Т.А. Механізм проведення економічного діагностування діяльності підприємств / Т.А. Городня, Н.В. Білуцак // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Випуск 22.12. – С. 337-341.
7. Гречан А.П. Діагностика ефективності діяльності підприємств. [Електронний ресурс] / А.П. Гречан, Н.Й. Радіонова. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vsunu/2011_10_1/Grechina.pdf.
8. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1 / [редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін.]. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000. – 864 с.
9. Ковальчук Т.М. Діагностичний аналіз в системі управління підприємством: методологія та методика / Т.М. Ковальчук // Економіка АПК. – 2005. – № 2. – С. 59-63.
10. Кузьмін О.Є. Економічна діагностика / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник. – К.: Знання, 2012. – 318 с.
11. Куліков П.М. Діагностика стану підприємства: [навчальний посібник] / П.М. Куліков, О.Є. Попов, А.М. Котов. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2011. – 228 с.
12. Лафта Дж.К. Управленческие решения: Учебное пособие / Дж.К. Лафта – М.: ООО фирма «Благовест-В», 2004. – 304 с.
13. Лук'янова В.В. Сучасний стан теоретичних основ діагностики діяльності підприємства / В.В. Лук'янова // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2009. – № 3, Т. 1. – С. 52-58.
14. Матвеева С. Діагностика підприємства і її моделі / С. Матвеева // Проблеми теорії і практики управління. – 2006. – № 2. – С. 112-118.
15. Мельник О.Г. Системи діагностики діяльності машинобудівних підприємств: полікритеріальна концепція та інструментарій: [монографія] / О.Г. Мельник. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2010. – 344 с.
16. Мельникова О.С. Організаційно-аналітичне забезпечення економічної діагностики діяльності комунальних підприємств водопостачання: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.04 / О.С. Мельникова; Харківська національна академія міського господарства. – Харків, 2010. – 21 с.
17. Омаров Ш.А. Діагностика результатів діяльності коксохімічних підприємств: дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / Ш.А. Омаров. – Харків, 2008. – 249 с.
18. Сокиринська І.Г. Концепція економічної діагностики та її роль в управлінні підприємством / І.Г. Сокиринська // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2002. – № 1(14). – С. 147-151.
19. Фісуненко П.А. Теоретико-методологічні основи економічної діагностики / П.А. Фісуненко, Н.С. Звагольська // Матеріали II 203 Международной научно-практической конференции [«Научный прогресс на рубеже тысячелетий – 2007»]. – Том 4. Экономические науки. – Днепропетровск: Наука и образование, 2007. – С. 26.

Заярная Н.Н., Пелех С.В.

Львовский торгово-экономический университет

ОСОБЕННОСТИ ВЫБОРА СОВРЕМЕННЫХ ПОДХОДОВ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДИАГНОСТИКИ ПО ПАРАМЕТРАМ ЦЕЛЕВОГО НАПРАВЛЕНИЯ

Аннотация

Освещено содержание понятия «экономическая диагностика». Представлены теоретические обоснования экономической диагностики как функционального элемента управления производственно-хозяйственной деятельностью предприятия. Рассмотрены современные подходы к осуществлению экономической диагностики, нашли свое отражение в таких его разновидностях как этиологическая и симптоматическая диагностика. Предложена модель выбора типа диагностической системы по параметру целевого направления, а именно: необходимостью диагностики результатов осуществления финансово-хозяйственной деятельности или определения перспектив ведения деятельности в будущем.

Ключевые слова: диагностика, экономическая диагностика, управленческое решение, этиологическая диагностика, симптоматическая диагностика, целевые ориентиры.

Zayarna N.M., Pelech C.V.

Lviv Trade and Economic University

FEATURES OF CHOICE OF MODERN APPROACHES OF ECONOMIC DIAGNOSIS FOR TARGETING

Summary

The content of the term "economic diagnosis" is highlighted. Theoretical substantiation of economic diagnostics as a functional element management of industrial and economic activity of the enterprise is presented. The modern approaches to the implementation of economic diagnostics that are reflected in such varieties as etiologic and symptomatic diagnostics are considered. The model of the choice of the type of diagnostic system according to the target direction is proposed, namely: the necessity of diagnosing the results of financial and economic activity or determining the prospects of conducting activities in the future.

Keywords: diagnostics, economic diagnostics, management decision, etiological diagnostics, symptomatic diagnosis, target benchmarks.